UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXIX. De desponsatione matris Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72797

Visual Library

mini, quæ in Euangelio non conſueuit nominari, niſi cum cognominatione huius dignitatis, quod ſit mater Ieſu. Hæc autem Maria eſſe intelligitur uxor Alphæi, cuius filius eſt Iacobus minor, qui dictus eſt frater domini.

¶ Super Quæſtionis vigeſimæoctauæ Articulum quartum.

Titulus clarus ē. Et ratio dubij eſt: quia nihil legitur de uoto beatæ Virginis, & ipſa eius deſponſatio contrariari uidetur uoto virginitatis. [4.diſt. 30.q. 2.art. 1.q.1. & 3.Et Mat. 1.]

¶ In corpore duo fiunt. primo, tractatur de ipſius uoto, ſecundo, de tempore uoti. Quo ad primum, unica eſt concluſio: Conueniens fuit beatæ Virginis virginitatē eſſe Deo conſecratam uoto. probatur: quia laudabilior eſt uirginitas uoto dicata, ſicut reliqua perfectionis opera. Quo ad ſecundum, diſtinguuntur duo tempora ante annuntiationem, primum ante deſpōſationem: ſecundum inter deſponſationem & annuntiationem: & ſecundum ſingula tempora ſingillatim reſpondetur. Iuxta primum concluſio eſt; Beata uirgo ante deſponſationem non ſimpliciter, ſed ſub conditione uirginitatem uouit. Probatur; quia tunc uirginitas erat prohibita a lege, & deſiderata a perſona beatæ Virginis; & quia prohibita non ſimpliciter uouit, quia deſiderata uouit ſub conditione ſi Deo placeret, ut in reſponſione ad primum explicatur. [*q.27.art. 4.] [*cap.4. circa prin.to.6.]

¶ Iuxta ſecundum concluſio eſt. Beata uirgo uotum uirginitatis cum uiro ſuo ſimul emiſit ſimpliciter. [*2.2. q.88. arti.6.]

¶ Vbi ſcito quod concluſio non aliter in litera probatur: ſed ex iam dictis conſequens relinquitur; ex eo enim quòd ante deſponſationem nō uouit ſimpliciter, quia prohibitū erat, & uirginitatem nūq; uouit ſimpliciter, q̄a laudabilior virginitas eſt matri Dei tribuēda, & ante annū- [art.1.huius quæſt.] [D. 1170.]

ARTICVLVS IIII.

Vtrum mater Dei virginitatem vouerit.

AD QVARTVM ſic proceditur. Videtur, quòd mater Dei uirginitatem non uouerit. Dicitur enim Deutero. 7. Non erit apud te ſterilis utriuſque ſexus. Sterilitas autem ſequitur uirginitatem. ergo ſeruatio uirginitatis erat contra præceptum ueteris legis: ſed adhuc lex uetus habebat ſtatum antequam Chriſtus naſceretur. ergo non potuit licite beata Virgo uouere uirginitatem pro tempore illo.

¶ 2 Præter. Apoſtolus. 1. ad Corint. 7. dicit, De uirginibus autem præceptum domini non habeo, conſilium autem do: ſed perfectio conſilij a Chriſto debuit inchoari, qui eſt finis legis, ut Apoſtolus dicit Roma. 10. Non ergo conueniens fuit, quòd beata Virgo uotum uirginitatis emitteret.

¶ 3 Præter. Apoſtolus dicit 1. ad Timothe. 5. quod uouentibus caſtitatem, non ſolum nubere, ſed etiam uelle nubere, damnabile eſt: ſed mater Chriſti nullum peccatum damnabile commiſit, ut ſupra habitum eſt.* Cū ergo deſponſata fuerit (ut habetur Luc. 1.) uidetur quod ipſa uirginitatis uotum non emiſerit.

SED CONTRA eſt, quod Auguſtinus dicit* in libro de ſancta Virginitate: Annuntianti angelo Maria reſpondit, Quomodo fiet iſtud, quoniam uirum non cognoſco? quod profecto non diceret, niſi prius ſe uirginem Deo uouiſſet.

RESPON. Dicendum, quod ſicut in ſecunda parte habitum eſt,* perfectionis opera magis ſūt laudabilia, ſi ex uoto celebrentur. uirginitas autē in matre Dei præcipue debuit pollere, vt ex ſupra † dictis rationibus patet, & ideo conueniens fuit, ut uirginitas eius ex uoto eſſet Deo conſecrata. Verum, quia tempore legis oportebat generationi inſiſtere tā mulieres quàm uiros (quia ſecūdum carnis orginem, cultus Dei propagabatur antequam ex illo populo Chriſtus naſcerēt) mater Dei non

F creditur antequam deſponſaretur Ioſeph, abſolute uirginitatem vouiſſe, ſed licet eam in deſiderio habuerit, ſuper hoc tamen uoluntatem ſnam diuino commiſit arbitrio. Poſtmodum uero accepto ſponſo, ſecundum quod mores illius temporis exigebant, ſimul cum eo uotum virginitatis emiſit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quia videbatur eſſe lege prohibitum, non dare operam
G ad relinquendum ſemen ſuper terram, ideo non ſimpliciter uirginitatem uouit Dei genitrix, ſed ſub conditione, ſi Deo placeret. Poſtquam autem ei innotuit hoc eſſe Deo acceptum, abſolute uouit antequam ab Angelo annuntiaretur.

AD SECVNDVM Dicendū, quòd ſicut gratiæ plenitudo perfecte quidem fuit in Chriſto, & tamen aliqua eius inchoatio pręceſſit in matre, ita etiam obſeruatio conſiliorum, quæ per gratiam Dei fit, perfecte quidem incœ-
H pit in Chriſto, ſed aliquo modo fuit inchoata in uirgine matre eius.

AD TERTIVM Dicendum, ꝙ verbum illud Apoſtoli eſt intelligendum de illis, quæ abſolute caſtitatem uouent, quod quidem mater Dei non fecit antequam Ioſeph deſponſaretur, ſed poſt deſponſationem ex communi uoluntate ſimul cum ſponſo ſuo uotum uirginitatis emiſit.

I

QVAESTIO XXIX.

De matris Dei deſponſatione, in duos articulos diuiſa.

DEINDE conſiderandum eſt, de deſponſatione matris Dei.

ET CIRCA hoc quęruntur duo.

¶ Primò, Vtrum Chriſtus debue-
K rit de deſponſata naſci.

¶ Secundò, Vtrum fuerit uerum matrimonium inter Mariam matrem Domini, & Ioſeph.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Chriſtus naſci debuerit de virgine deſponſata.

AD PRIMVM ſic proceditur. Videtur, quod Chriſtus nō debuerit de Virgine deſponſata naſci. Deſponſatio enim ad carnalem copulam ordina-

tiationem uouit ſimpliciter, quia aliter non dixiſſet, Quomodo fiet iſtud, quoniā uirum nō cognoſco? nec actu nec potentia propter uotum (ut Aug. hinc accipit) & coniugata non poteſt uouere uirginitatem ſine cōſenſu uiri ſui, niſi poſt Chriſtū diſ ſoluendo matrimonium non conſumatum, per religionis profeſſionem, quod tunc locum non habuit; ſequitur quod beata Virgo ante annuntiationem & cognouit Deo placere, quod uirginitatem uoueri ſimpliciter, & de conſenſu Ioſeph uirginitatem uouerit. Valde autem rationi conſentaneū eſt, ut ſanctus ſponſus concedens ſponſæ, quod manente cōiugio, uirginitatem uoueret, ipſe quoque uirginitatem ſimul uoueat, penſata præſertim diuina prouidentia, quæ hoc inſpirare ipſi Ioſeph quaſi debebat, ut Virgo uirginum, virginem quoque comitem, ſeruatorem que ſui haberet, alioquin non fuiſſet plena gratia, cui hæc gratia in ſuo coniuge defuiſſet, quam ipſa maxime ſecundum rectam rationem deſiderare debebat. Et propterea in litera dicitur, quod cum Ioſeph ante annuntiationem uirginitatem ſimpliciter uouit.

¶ Super quæſtionis 29. articulum primum.

IN corpore unica eſt concluſio, ex tribus capitibus comprobata. Concluſio eſt. Conueniens fuit Chriſtum de deſponſata Virgine naſci. Probatur primo ex parte Chriſti quadrupliciter: ſecundo, ex parte beatæ Virginis tripliciter: tertiò ex parte noſtri, quintupliciter. Omnia clara ſunt in litera.

¶ In reſponſione ad primum reſpice in litera ambo capita, quæ uidentur poſſe obſtare uirginitati mentali, [4.di. 30.q. art.1.q.2. 3.& Mat.]

tur: ſed mater Domini nunquã voluit carnali copula uiri uti; quia hoc derogaret uirginitati mentis ipſius. ergo non debuit eſſe deſponſata.

¶ 2 Pręt. Quòd Chriſtus ex uirgine naſceretur, miraculum fuit. vnde Auguſtinus * dicit in Epiſtola ad Voluſianum: Ipſa Dei virtus per inuiolata matris uirginea uiſcera, mẽbra infantis eduxit, quæ poſtea per clauſa oſtia, membra iuuenis introduxit: hic ſi ratio queritur, non erit mirabile: ſi exemplum poſcitur, non erit ſingulare: ſed miracula fiunt ad confirmationem fidei, unde debent eſſe manifeſta. Cùm igitur per deſponſationem hoc miraculum fuerit obumbratum, videtur non fuiſſe conueniens, quòd Chriſtus de deſponſata naſceretur.

* Epiſt. 3. ante medium illius to. 2.

¶ 3 Pręt. Ignatius martyr, ut Hiero. * dicit ſuper Matth. hãc cauſam aſſignauit deſponſationis matris Dei, ut partus eius diabolo cælaretur, dum eum putat non de Virgine, ſed de uxore generatum. quæ quidem cauſa nulla eſſe uidetur: tum, quia diabolus ea, quæ corporaliter fiunt, perſpicacitate ſui ſenſus cognoſcit: tum etiam, quia poſtmodum per multa euidentia ſigna dæmones aliqualiter Chriſtum cognouerũt. unde dicitur Mar. 1. quòd homo in ſpiritu immundo exclamauit dicens, Quid nobis & tibi Ieſu Nazarene? ueniſti ante tempus perdere nos: ſcio quòd ſis ſanctus Dei. non ergo uidetur conueniens fuiſſe, quòd mater Dei eſſet deſponſata.

* c. 1. in Matt. ſup illud, Cum eſſet deſponſata, tom. 4.

¶ 4 Præt. Aliam rationem aſſignat Hiero. * ne lapidaretur mater Dei a iudæis, ſicut adultera. Hæc autem ratio nulla eſſe uidetur: ſi enim nõ eſſet deſponſata, non poſſet de adulterio cõdemnari: & ita non uidetur rationabile fuiſſe, quòd Chriſtus de deſponſata uirgine naſceretur.

* Sup illud Mat. 1. Cum eſſet deſponſata tom. 5.

Sed contra eſt, quod dicitur Matth. 1. Cùm eſſet deſponſata mater eius Maria Ioſeph, & Luc. 1. Miſſus eſt Gabriel angelus ad Mariam uirginem deſponſatam uiro, cui nomen erat Ioſeph.

Respon. Dicendum, quòd conueniẽs fuit Chriſtum de deſponſata Virgine naſci: tum propter ipſum, tum propter matrẽ, tum etiam propter nos. Propter ipſum quidem Chriſtũ, quadruplici rõne. Primò quidem, ne ab infidelibus tãquã illegitime natus abijceretur. Vñ Ambroſ. * dicit ſuper Luc. Quid iudæis, quid Herodi poſſet aſcribi, ſi natum uiderentur ex adulterio perſecuti? Secundò, ut conſueto modo, eius genealogia per uirum deſcriberetur. vnde dicit Ambr. † ſup Luc. Qui in ſæculum venit, ſęculi debuit more deſcribi. uiri autẽ perſona quæritur, qui in ſenatu & reliquis curiis ciuitatum generis aſſerit dignitatem. Conſuetudo etiam nos inſtruit Scripturarum, quæ ſemper uiri originem quærit. Tertiò ad tutelam pueri nati, ne diabolus contra eum uehemẽtius nocumenta procuraſſet. Et ideo Ignatius dicit * ipſam fuiſſe deſponſatam, ut partus eius diabolo cælaretut. Quartò, vt a Ioſeph nutriretur: unde & pater eius dictus eſt, quaſi nutritius. Fuit etiam conueniens ex parte virginis. Primò quidem, quia per hoc redditur immunis a pœna, ne ſcilicet lapidaretur a iudæis tamquàm adultera, ut Hierony. † dicit. Secundò, ut per hoc ab infamia liberaretur. unde dicit Ambro. * ſuper Luc. quòd deſponſata eſt, ne temeratæ uirginitatis adureretur infamia, cui grauis aluus corruptelæ uideretur inſigne præferre. Tertiò, vt ei a Ioſeph miniſterium exhiberetur, ut Hieronym. † dicit. Ex parte etiam noſtra hoc fuit conueniens. Primò quidem, quia teſtimonio Ioſeph comprobatum eſt Chriſtum ex uirgine natum. vnde Ambroſi. * dicit ſuper Luc. Locupletior teſtis pudoris maritus adhibetur, qui poſſet & delere iniuriam, & uindicare opprobrium, ſi non agnoſceret ſacramentum. Secundò, quia ipſa uerba Virginis matris magis credibilia redduntur, ſuam uirginitatem aſſerentis. unde Ambroſius † dicit ſuper Luc. Fides Marię verbis magis aſſiſcitur, & mendacii cauſa remouetur. videretur enim culpam obumbrare uoluiſſe mẽdacio innupta pręgnans: cauſam autem mentiendi deſponſata non habuit, cùm coniugii præmium & gratia nuptiarum partus ſit feminarum: quę quidem duo pertinent ad firmitatem fidei noſtræ. Tertiò, vt tolleretur excuſatio uirginibus, quæ propter ſuam incautelam non uitant infamiam. vnde Ambroſi. * dicit, Non decuit uirginibus ſiniſtra opinione uiuentibus, uelamẽ excuſationis relinqui, quòd infamata mater quoque domini uideretur. Quartò, quia per hoc ſignificatur uniuerſa Eccleſia:

* lib. 2. in Luc. 1. inter prin. & medium to. 5.

† lib. 3. in Luc. non procul a prin. illius, to. 5.

* ut refert Hiero 1 cap. Matth. to. 9.

† ſup illud Mat. 1. Cum eſſet deſponſata, tom. 9.

* li. 2 in Lu. non procul a princ. lib. tom. 5.

† loco antea dicto, & contra Eluidiũ li. de perpetua uirginitate Mariæ. tom. 3.

* li. 2 in Lu. c. 1. ante medium, to. 5.

† li. 2. in Lu. c. 1. ante medium, to. 5.

* lib. 3. in Luc. nõ procul a princ. tom. 5.

tali, ſcilicet conſenſum in copulam coniugalem & conſenſum conditionatum, ſcilicet ſi Deo placeret, in copulam carnalem, non obſtare in ueritate puriſſimæ mentali uirginitati beatæ Virginis. Et ratio quidem, quòd conſenſus in copulam coniugalem pręciſe non præiudicat mentali uirginitati, eſt: quia in copula coniugali non continetur copula carnalis, niſi in potentia: quia potentia autem eſt conditio diminuens (coniunctio enim in potentia non eſt coniunctio: ſicut nec rex in potentia eſt rex) ſequitur quòd conſenſus in copulam coniugalem, non ſit conſenſus in copulam carnalem. Ratio verò, quare conſenſus ſic conditionatus in copulam carnalem, non preiudicat mentali virginitati, eſt: quia conſenſus iſte tam formaliter, quàm materialiter eſt ad obediendum Deo, & copulam carnalem, non niſi pro materia remota & tali conditione uallatam habet, ut oppoſitum non liceat habere in propoſito.

¶ Ad cuius euidentiam ſcire oportet, quòd dupliciter intelligi poteſt illa cõditio, ſi Deo placuerit. primo, ſecundum communem loquendi uſum, & ſic ſola negatione beneplacitum Dei expectatur, ſcilicet quòd Deus ſinat illud fieri: & ſic loquitur Apoſtolus Iacobus in ſua Canonica, cap. 4. Vt dicatis, ſi dominus uoluerit. Et talis conditio, quia communiſſima eſt, habetur pro non adiecta, uirginitatemque mentalem aufert proculdubio a ſic conſentiente in copulam carnalem: & propterea non ſic intelligitur in propoſito beatę Virginis, ſi Deo placuerit. Secundo ſumitur placere pro iubere, ac ſi dictũ eſſet, ſi Deus iuſſerit: & ſic ſumitur i propoſito. Rationabile ſiquidem eſt, ut quòd conceperat virginitatis uotum diuina inſpiratione ante deſponſationem, non niſi diuino iuſſu conceperit quoque ſoluendum. Experta ſiquidem in tota uita anteriore tam familiarem Spiritusſancti curam ac ſolicitudinem de uita ac operibus eius, utpote quę numquã etiã uenialiter peccabat, certe ſibiipſi polliceri poterat perficiendam inſpirationem de uirginitate contra legem Moyſi, niſi Deus aliud inſpirãdo vel nuntiando iuberet. Talis autem conditio ſubdens Propoſiti ſui oppoſitum diuino præcepto, transfert conſenſum in oppoſitum ſui propoſiti, ut patet exemplariter. Quicumque enim pater conſentit in occiſionem proprii filii, ſi Deus iuſſerit, non propterea conſenſit in mortem filii: & ſi ſanctimonialis Virgo conſentit in nuptias, ſi Deus iuſſerit, non propterea conſentit in nuptias. Sic autem beata virgo conſenſit conditionaliter in carnalem copulam, ſi Deo placuerit beneplacito præcepti. Credendum quoque nihilominus eſt, quòd etiam hic ſic conditionatus conſenſus in carnalem copulam, non actu, ſed habitu tantum fuerit in beata Virgine. Et ratio eſt: quia nullus actus ſuperfluus fuit in ea: hic autem conſenſus in actu ſuperfluus fuiſſet, utpote carens neceſſitate & pietate. Nam ad mentis ſuę rectitudinem ſat erat habere hunc actum in habitu, hoc eſt in præparatione animi, & ſecundum animi pręparationem intelligendum eſt, quicquid a ſanctis doctoribus dicitur de beatæ Virginis conſenſu conditionato in copulam carna-

†ea. 12. ante mediũ, to. 6.

carnalem committẽdo ſuam cauſam diuino arbitrio. Preces enim pro uirginitatis perſeuerantia actualiter fundebat: ſed ad oppoſitũ præparatio ſola animi conditionata (ut dictum eſt) erat abſque actuali conſenſu, quantumcunque cõditionato. Et hæc ſint etiam pro ſequẽti articulo, ubi explicatur conſenſus ille ſic conditionatus in copulam carnalem.

quę cùm uirgo ſit, deſponſata tamen eſt vni viro Chriſto. ut Auguſt.† dicit in li lib. de ſancta Virginitate. Poteſt etiam & quinta ratio eſſe, quòd mater domini fuit deſponſata & uirgo: quia in perſona ipſius & uirginitas & matrimonium honoratur, contra hęreticos alteri horum detrahentes.

Ad primvm ergo dicendum, quòd beata Virgo mater dei, ex familiari inſtinctu Spiritusſancti credenda eſt deſponſari uoluiſſe, confidens de diuino auxilio, quòd numquam ad carnalem copulam perueniret: hoc tamen diuino commiſit arbitrio, unde in nullo detrimentum paſſa eſt uirginitas.

*li. 2. in Luc. non procul a prin. li. to. 5.

Ad secvndvm dicendum, ꝙ ſicut Ambr.* dicit ſuper Lucã, maluit dominus aliquos de ſuo ortu quã de matris pudore dubitare. Sciebat. n. teneram eſſe Virginis uerecundiam, & lubricam famam pudoris: nec putauit ortus ſui fidem, matris iniuriis aſtruendam. Sciendum tamen, ꝙ miraculorum Dei quędam ſunt, de quibus eſt fides, ſicut miraculum uirginei partus, & reſurrectiõis Domini, & etiam ſacramẽti altaris, & ideo Dominus võluit iſta occultiora eſſe, ut fides eorũ magis meritoria eſſet: quędam uerò miracula ſunt ad fidei comprobationem, & iſta debent eſſe manifeſta.

*li. 3. ex c. 9. & 8. collig. to. 3.
D. 446.

Ad tertivm dicendum, quòd ſicut Augu. dicit* in 3. de Trinit. diabolus multa poteſt uirtute ſuę naturę, a quibus tamen prohibetur uirtute diuina. Et hoc modo poteſt dici, quòd uirtute naturę ſuæ diabolus cognoſcere poterat matrem Dei non fuiſſe corruptam, ſed uirginem: prohibebatur tamen a Deo cognoſcere modum partus diuini. Quod autem poſtmodum eum aliqualiter cognouit diabolus eſſe filium Dei, nõ obſtat: quia iam tẽpus erat, ut Chriſtus ſuam uirtutem contra diabolum oſtenderet, & perſecutionem ab eo concitatã pateretur: ſed in infantia oportebat impediri malitiam diaboli, ne eum acrius perſequeretur, quãdo Chiſtus nec pati diſpoſuerat, nec uirtutem ſuam oſtendere: ſed in omnibus aliis infantibus ſe ſimilẽ exhibebat. Vnde Leo* Papa in ſermone de Epiphania dicit, quòd Magi inuenerunt puerum Ieſum quantitate paruum, alienæ opis indigentem, fandi impotentem, & nulla ab humanæ infantiæ generalitate diſcretum. Ambroſ.† tamen ſuper Luc. uidetur hoc magis referre ad membra diaboli. Præmiſſa enim hac ratione, ſcilicet de fallendo principem mundi, ſubdit, ſed tamẽ magis fefellit principes ſęculi: dęmonum enim malitia, facile etiam occultata deprehendit: at uerò qui ſæcularibus uanitatibus occupantur, ſcire diuina non poſſunt.

*In ſer. 4. de Epiphania in medio incipit hic ſer. Iuſtum & rationabile.

†li. 2. in Luc. c. 1. circa medium, to. 5.

D. 1135.

Ad qvartvm dicendum, ꝙ iudicio adulterarũ lapidabatur ſecundũ legẽ non ſolum illa, quæ iã erat deſponſata uel nupta, ſed ẽt illa quę in domo patris cuſtodiebatur, ut virgo quandoque nuptura. Vnde dicitur Deut. 22. Si non eſt in puella inuenta virginitas, lapidibus obruent eam uiri ciuitatis illius, & morietur: quia fecit nefas ĩ Iſrael, ut fornicaretur in domo patris ſui. Vel poteſt dici ſecundũ quoſdã, quòd beata Virgo erat de ſtirpe Aarõ: unde erat cognata Eliſabet, ut dicitur Luc. 1. Virgo autem de genere ſacerdotali, propter ſtuprũ occidebatur: legitur enim Leuit. 21. Sacerdotis filia, ſi

F deprehenſa fuerit in ſtupro, & uiolauerit nomen patris ſui, flammis exuretur. Quidam referunt uerbum Hierony. ad lapidationem infamiæ.

Articvlvs II.

Vtrum inter Mariam & Ioſeph fuerit uerum matrimonium.

Ad secvndvm ſic proceditur. Videtur quòd inter Mariam & Ioſeph nõ fuerit uerum matrimonium. Dicit. n.
G Hier.* contra Eluidium, ꝙ Ioſeph Mariæ cuſtos fuit potius, quàm maritus eius: ſed ſi fuiſſet uerum matrimonium, uerè Ioſeph maritus eius fuiſſet: ergo uidetur quòd non fuerit uerũ matrimoniũ ĩter Mariã & Ioſeph.

¶ 2 Præt. Super illud Matth. 1. Iacob genuit Ioſeph uirum Mariæ, dicit Hierony.† Cùm uirum audieris, ſuſpitio tibi non ſubeat nuptiarum, ſed recordare conſuetudinis ſcripturarum, quòd ſponſi uiri, & ſponſæ uxores uo-
H cantur: ſed uerum matrimoniũ non efficitur ex ſponſalibꝰ, ſed ex nuptiis: ergo non fuit matrimonium inter beatam Virginẽ & Ioſeph.

¶ 3 Præt. Matth. 1. dicitᷣ, Ioſeph uir eius cùm eſſet iuſtus & nollet eam traducere, ſ. in domum ſuam ad cohabitationẽ aſſiduã, uoluit eã occulte dimittere, i. tẽpus nuptiarum mutare, ut Remigius exponit: ergo uidetur, quòd nondum nuptiis celebratis, nondum eſſet uerum matri-
I monium: præſertim cùm poſt matrimonium contractum non liceat alicui ſponſam dimittere.

Sed contra eſt, quòd Auguſt.* dicit in li. de Conſenſu euangeliſtarum, Non eſt fas, ut Ioſeph ob hoc a cõiugio Mariæ ſeparandum Euangeliſta putaret, quòd non ex eius concubitu, ſed Virgo peperit Chriſtũ. Hoc enim exemplo magnifice inſinuatur fidelibus coniugatis, etiam ſeruata pari conſenſu continentia, poſſe permanere uoca-
K rique coniugium, nõ permiſto corporis ſexu.

Respondeo. Dicẽdum, quòd matrimonium ſiue coniugium dicitur uerum ex hoc, quòd ſuam perfectionem attingit. Duplex eſt autem rei perfectio, prima & ſecunda. Prima quidem rei perfectio conſiſtit in ipſa forma, ex qua ſpeciem ſortitur: ſecunda uero perfectio, conſiſtit in operatione rei, per quam res aliqualiter ſuum finem attingit. Forma autem

¶ *Super quaſtionis uigeſimanona Articulum ſecundũ.*

In corpore duo fiunt. Primò declaratur in communi, unde & quotupliciter matrimonium dicatur uerũ: ſecundò, reſpondetur in particulari de hoc coniugio: Quò ad primum, dicitur coniugium uerum ex ſua perfectione: & quia perfectio eſt duplex prima & ſecunda, ideo dupliciter dicitur coniugium uerum uel ſecundum primam, uel iuxta ſecundam perfectionem. Et declaratur in litera qd ſit prima perfectio coniugii, ſcilicet forma, & quæ ſit forma eius: & quid ſit ſecunda: & ponitur duplex, generatio, & educatio. Et media ad hæc ponitur clare. Quò ad ſecundum. reſpondetur quæſito tribus concluſionibus, uel unica trimembri. Coniugium inter matrem Dei, & Ioſeph fuit uerum quò ad primam perfectionem, & quò ad ſecundam perfectionem, ſi referatur ad educationem, non autem ſi referatur ad generationem. Prima pars probatur ratione, quia uterque conſenſit in copulam coniugalem. quod probatur auctoritate angeli in euangelio expoſita ab Auguſtino: Quò ad tertium affertur auctoritas Ambroſii: quò ad ſecundã, & omnes ſimul denique affertur auctoritas Aug.

¶ In reſponſione ad tertium aduertendum eſt, quòd ex euangelio bene per ſpecto habetur, ꝙ nondum erat nuptiarum ſolennitas celebrata, cùm Beata Virgo inuenta eſt habens in utero, quoniam ibi habetur, quòd beata Virgo non ſolum non erat cognita a uiro, ſed etiam quòd non erat

†In 1. c. Mat. to. 1.

*li. 2. c. 1. ante medium to. 4.

matrimonii conſiſtit in quadā indiuiſibili coniunctione animorum, per quam unus coniugum indiuiſibiliter alteri fidem ſeruare tenetur. Finis autem matrimonii eſt, proles generanda & educanda. Ad quorum primum peruenitur per cōcubitū coniugālem, ad ſ'm p alia opera uiri & uxoris, quibus ſibiinuicem obſequūtur ad prolem nu- B triendā. Sic igitur dicēdum eſt, quòd quantum ad primam perfectionem, omnino uerum fuit matrimonium uirginis Dei & Ioſeph: quia uterque conſenſit in copulam coniugalem: nō autem expreſſe in copulam carnalem, niſi ſub conditione, ſi Deo placeret. Vnde & angelus uocat Mariam coniugem Ioſeph, dicens ad Ioſeph, Matth. 1. Noli timere accipere Mariam coniugē tuam: quod exponens Aug.* in lib. de nuptiis & concupiſcentia C dicit: Coniux uocatur ex prima deſponſationis fide, quam concubitu nec cognouerat, nec fuerat cogniturus. Quantum uerò ad ſecundam perfectionem, quę eſt per actū matrimonii, ſi hoc referatur ad carnalem concubitum, per quē proles generatur, non fuit illud matrimonium conſumatum. Vnde Amb.† dicit ſuper Luc. Non te moueat, quòd frequēter Mariam ſcriptura uocat coniugem: non enim uirginitatis ereptio, ſed coniugii D teſtificatio, & nuptiarū celebratio decaratur. Habuit tamē illud matrimonium etiam ſecūdam perfectionem, quantum ad prolis educationem. Vnde Aug. dicit* in lib. de nuptiis & concupiſcentia. Oē nuptiarum bonum impletum eſt in illis parentibus Chriſti, ples, fides, & ſacramentum. Prolē cognoſcimus ipſum dominum Ieſum: fidem qa nullum adulterium: ſacramentum, quia nullum diuortium, ſolus ibi nuptialis cōcubitus nō fuit.

Ad primum ergo dicēdū, E quòd Hier. accipit ibi maritum ab actu matrimonij conſumati.

Ad secundum dicendū, quòd nuptias Hieron. vocat nuptialem concubitum.

Ad tertium dicendum, quòd ſicut Chryſo. dicit * ſuper Matth. Beata Virgo ſic fuit deſponſata Ioſeph, ꝙ etiā eſſet domi habita. Nam ſicut in ea quæ B in domo viri concipit, intelligitur conceptio nāturalis, ſic in ea quę extra domum concipit, eſt ſuſpecta coniunctio. Et ita nō eſſet ſufficienter prouiſum famæ beatæ Virginis p hoc, quòd fuit deſponſata, niſi etiam fuiſſet domi habita. Vnde quod dicitur: Et nollet eam traducere, melius intelligitur, id eſt, nollet eam diffamare in publicum, quàm quòd intelligat de traductione in domum. Vnde & Euangeliſta ſubdit, ꝙ voluit occultè dimittere C eam. Quamuis tamē eſſet domi habita propter primam deſponſationis fidem, nondum tamen interuenerat ſolēnis celebratio nuptiarum, propter quod etiam nondū carnaliter conuenerant. Vnde ſicut Chryſ. * dicit, Non dicit Euangeliſta, antequàm duceretur in domum ſponſi: etenim intus erat. Conſuetudo enim fuit veteribus, multotiens in domo deſponſatas habere: & ideo etiam angelus dicit Ioſeph, Ne timeas accipere Mariam coniugem tuam, id eſt, nō D timeas nuptias eius ſolemniter celebrare. Licet alij dicant, ꝙ nondum erat in domum inducta, ſed ſolum deſponſata. primum tamen magis conſonat euangelio.

Qvaestio xxx.

De Beatę Marię Virginis annuntiatione, in quatuor articulos diuiſa.

Deinde conſiderandū eſt, de annunciatione beatæ Virginis.

er at adhuc accepta a Ioſeph coniuge ſuo. Ex eo enim ꝙ affir- A matur coniux, & negatur non ſolum cognita, ſed accepta, & poſt monitionem angeli affirmatur accepta, & perſeuerat incognita, conſequens eſt, quòd acceptio huiuſmodi fuerit accepti ſolemnitatis nuptialis, qua ſcilicet coniuges efficiuntur ſimpliciter & abſolute domeſtici conſortes. Et de hoc nulla eſt habenda quæſtio: ſed an prius quàm iſta acceptio fieret, beata Virgo fuerit retenta, ſecundum quid in domo Ioſeph, dubium eſt. Sicut ſub dubio quoque relinquitur, de qua traductione Euangeliſta loquitur, an de traductione ſimpliciter ad domeſticum conſortium, quæ cum ſolemnitate nuptiali fieri ſolet, an de traductione in infamiam iudicii. Euangeliſta enim duo dicit, & quòd nolebat eam traducere, & quòd uoluit occulte dimittere eam. Conſtat autem, ꝙ cogitatum remediū dimittendi illam occulte, vtrique traductioni obuiabat: & quòd negatio vtriuſque traductionis ex iuſta hominis mente procedere poteſt: quia tamen ad iuſtitiam uiri ſpectat magis non communicare alieno crimini, & angelus ad Ioſeph loquens, ex timore accipiēdi Mariam ſuam coniugē, Ioſeph motum mōſtrat, & iubet illam accipere, quia de Spirituſancto concepit, aperte apparet quòd Ioſeph timuit communicare adulterii peccato: & ideo uoluit occulte dimittere eam. Et quia didicit ab angelo, quòd non ex adulterio, ſed ex Spirituſancto cōcepit, accepit eam, ut Euāgeliſta ſubdit. Et hæc licet ſint certa, ſub dubio tamen relinquitur, an cum hac uoluntate occulte dimittendi eam, cogitaſſet explicite, ac deliberaſſet nolle illam in īfamiam traducere, ita quòd de hac deliberatione loquatur Euangeliſta dicens, Nollet eam traducere.

¶De primo autem dubio ſuadet ratio, ut ſiue in paterna, ſiue in coniugis domo, ſiue in utraque, ſiue alibi habitauerit, talis tantaque fuerit ſecundum illius temporis morem inter Mariam & Ioſeph conuerſatio, ut licita abſque omni nota potuerit inter eos interuenire ſi uoluiſſent, conſumatio matrimonii, alioquin non fuiſſet ſufficienter prouiſum famę beatæ Virginis, cùm inuenta eſt in utero habens. Dixi autem, ſiue alibi: quoniam non irrationabiliter apparet, quòd poſt annuntiationem beata Virgo cum coniuge ſuo Ioſeph, iuerit ex Nazaret Galilææ in ciuitatem Iuda, in montana, viſitatura Eliſabeth: & quòd poſt reuerſionem in Nazareth, cùm eſſet grauida menſes tres ad minus, quoniam manſit apud Eliſabeth, quaſi menſibus tribus, inuenta eſt habens in vtero. Et alij quidem putabant quòd eſſet grauida ex Ioſeph, cum quo fuerat menſibus tribus domeſtice in domo Zachariæ. Ipſe autē Ioſeph ſciens ſe non cognouiſſe illam, & videns illam grauidam, cùm eſſet iuſtus, & nollet eam traducere, ſiue in infamiam, ſiue ſimpliciter in domeſticum conſortium, ſiue in vtrumque, quod verius eſt, voluit occultè dimittere eam. Et hęc interpretatio magis conſonat Euāgelio: quoniam expreſsè Lucas ſubdit de beata Virgine, ꝙ poſt dictum tempus quo manſit apud Eliſabeth, reuerſa eſt in domum ſuam, & nō dixit, in domum ſponſi ſui. Ex quo igitur Euangeliſta in domo ſua eam habitaſſe teſtatur, & inuenta dicitur in vtero habens, nulla facta de ſponſi domo mentione, nec conſuetudo de ſpōſa in domo coniugis retenta ex ſcriptura teſtimonium habet, affirmandum, vt rationi conſentaneū, eſt, quòd in propria domo inuenta eſt in vtero habens, ſed abſque infamiæ nota apud domeſticos, & alios: quia tribus menſibus ſimul fuerat in domo Eliſabeth cum Ioſeph: quod nō voluntariè dicimus, ſed ex Euangelio accipimus, dicente, quòd beata Virgo adhuc deſpōſata vxor Ioſeph, aſcēdit ad Nazareth in Bethleem, quando exijt edictum a Cæſare Auguſto: Simili ſiquidem ratione debuit eadem deſponſata vxor aſcendere in montana cū eodem Ioſeph ſuo ſponſo. Auctor autem in litera dicens magis conſonare Euangelio beatam Mariam in domo ſponſi habitaſſe, intelligendum eſt comparatiue ad opinionem extremam, quòd nec ſimpliciter nec ſecundum quid cum ſponſo habitauit: nō enim prouidet opinio illa famæ beatæ Virginis ſufficienter, & non comparando ad hanc mediam expoſitionem, cuius Auctor nō meminit, que magis conſonat Euangelio, quàm ambæ extremę, ut patet ex dictis.

Homi. 2. in Matth. in ope. imperfecto ante fin. to. 2.

Hom. 4. in Mar. ſuper illud antequā conuenirēt, tom. 2.

¶ Super quæſtionis trigeſima Articulum primum.

In titulo ſermo eſt de neceſſario ad finem, ſine quo non bene peruenitur ad finem: ſicut equus neceſſarius eſt homini debili